

Warszawa, dnia 31.08.2004 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich

dr hab. Jerzy ŚWIĄTKIEWICZ

RPO-483966/VI/04/Z

Pani
Elżbieta Mucha
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Finansów

Szanowny Panie Ministrze,

Potwierdzam otrzymanie w dniu 25 sierpnia 2004 r. projektu ustawy o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych ustaw, w celu zgłoszenia uwag do dnia 31 bm.

Rzecznik Praw Obywatelskich, w imieniu i z upoważnienia którego działam w niniejszej sprawie, jest jak najbardziej zainteresowany problematyką projektu, jednakże - ze względu na wagę problemu oraz rozmiary regulacji, obejmującej ponad 120 zmian (w niektórych wypadkach w dodatku ujętych wariantowo) do 7 kluczowych z punktu widzenia materii podatkowej ustaw - zakreślony przez Panią Minister termin zgłoszenia uwag jest nierealny.

Odstępując od ogólnej zasady nieopiniowania przez Rzecznika - jako organu kontroli - projektów aktów prawnych, Rzecznik niejednokrotnie korzystał z możliwości przekazania swojej opinii o projektach regulacji opracowywanych w poszczególnych resortach. W wielu sprawach Rzecznik był wręcz inspiratorem wdrożenia postępowania legislacyjnego, występując do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej, bądź o wydanie lub zmianę innych aktów prawnych (art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy o RPO). Jednakże skoncentrowanie uwagi Rzecznika na wybranych zagadnieniach nie może być odczytywane jako milcząca aprobata dla problemów, co do których Rzecznik się nie wypowiada. Nie muszą dodawać, iż rozumowanie przeciwne do zaprezentowanego mogłoby utrudnić Rzecznikowi udział w potencjalnej kontroli aktów już obowiązującego prawa.

Załączony projekt ustawy stanowi materię odnoszącą się wprost do sfery stosunków urząd - obywatel w obszarze prawa podatkowego, pozostającą w szczególnym zainteresowaniu i pieczy Rzecznika. Świadczą o tym liczne wystąpienia generalne Rzecznika oraz składane przez niego wnioski do Trybunału

Konstytucyjnego i przystąpienia do skarg konstytucyjnych osób fizycznych i innych podmiotów. Jak wiadomo Rzecznik był współautorem (wraz z Prezesem Naczelnego Sądu Administracyjnego) wniosku do Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego tzw. klauzuli obejścia prawa podatkowego, który doprowadził do wydania 11 maja 2004 r. wyroku (sygn. K. 4/03) w tej sprawie skutkującego utratą mocy między innymi art. 14 § 2 i 24b § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926 ze zm.), wobec niezgodności tych przepisów odpowiednio z art. 78 i art. 93 ust. zdanie 2 oraz art. 2 w związku z art. 217 Konstytucji RP.

Nawiązując do tego orzeczenia, zgodnie z sugestią Pani Minister, wyrażam opinię, że proponowane przez resort Finansów zmiany treści art. 24b § 1 Ordynacji podatkowej - we wszystkich przedstawionych wariantach nie są zgodne z istotą rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego. Powracają bowiem, tylko w innym sformułowaniu, do poprzedniej koncepcji *pominięcia skutków czynności prawnych, z dokonania których może dla podatnika płynąć korzyść w postaci obniżenia wysokości zobowiązania podatkowego, podwyższenia nadpłaty lub zwrotu podatku*. Tymczasem Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się, że podatnik może poszukiwać najbardziej mu odpowiadających rozwiązań cywilno-prawnych, jeżeli rozwiązania takie nie są przez prawo zabronione. Także Rzecznik w sposób jednoznaczny stwierdzał we wniosku i podczas rozprawy, że treść art. 24b § 2 Ordynacji podatkowej (uznana przez Trybunał Konstytucyjny za przepis samodzielny i skorelowana z przepisami Kodeksu cywilnego) stanowi zabezpieczenie przed obejściem prawa podatkowego i daje organowi podatkowemu odpowiednie środki dla oceny skutków czynności cywilno-prawnej powodującej obowiązek podatkowy.

Z poważaniem

/-/